

УДК 008

Тетяна Кучер

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІЖНОЇ КЛУБНОЇ КУЛЬТУРИ

У статті розкриваються нові аспекти розуміння сучасної молодіжної клубної культури, враховуючи тенденції розвитку європейського суспільства. Аналізуються основні складові молодіжної клубної культури, а саме: спілкування, танець та музика, а також особливості їх взаємодії.

Ключові слова: молодіжна культура, клубна культура, клуб, клуббер.

Kucher T. Features of modern youth club culture

The new aspects of understanding of modern youth club culture open up in the article, taking into consideration the progress of European society trends. The author analyses the basic constituents of youth club culture – communication, dance and music, and also features of their interaction.

Keywords: youth culture, club culture, club, clubber.

Кучер Т. Особенности современной молодежной клубной культуры

В статье раскрываются новые аспекты понимания современной молодежной клубной культуры, учитывая тенденции развития европейского общества. Анализируются основные составляющие молодежной клубной культуры, а именно: общение, танец и музыка, а также особенности их взаимодействия.

Ключевые слова: молодежная культура, клубная культура, клуб, клуббер.

Клуб як ідея об'єднання людей спільними інтересами з'явилась ще в епоху античності. Всі бажаючі об'єднувались у групи, де обговорювали питання, що їх цікавили, ділились знаннями та досвідом. В епоху Відродження під словом «клуб» розумілась організація, для відвідування зборів якої потрібно було вносити певну плату та дотримуватись внутрішніх правил.

У XVII-XVIII сторіччях з появою та розповсюдженням в Європі кави почали з'являтися відповідні кавові клуби. Це були досить рес-

пектабельні – «джентльменські клуби», куди було не просто потрапити сторонній людині. Вони швидко ставали місцями обговорення важливих суспільних, політичних і економічних подій. Існували клуби офіцерів, моряків, суддів, членів парламенту, адвокатів, учених і так далі. Для сумісних зборів та на кошти від членських внесків купувалися земельні ділянки, де будувалися клубні будівлі, або приміщення орендувалися у інших власників. Тоді ж поняття «клуб» почало застосовуватися до різних організацій, які не ставили основну за мету спілкування, але проте об'єднувалися під загальними інтересами. З'являлися атлетичні, альпіністські, шахові, спортивні, літературні, автомобільні, музичні, художні клуби.

Проте масова культура внесла свої корективи в становлення, розвиток та розуміння клубної культури у другій половині ХХ століття.

Незважаючи на своє недовге існування, клуббінг має свою історію. Так, створення перших молодіжних клубів розпочалось навколо об'єднання людей, які належали до певного музичного гурту, сексуальної, етнічної орієнтації чи субкультури. Це була особливість покоління 60-х, яке радикально змінило ставлення до себе в суспільстві. У поколінні молодих радикалів (йдеться про моральну, етичну політичну свободу) простежується тенденція до самореалізації всередині групи. Така група починає формувати зрозумілі для них власні культурні практики, тим самим виражаючи і практикуючи соціальну та чуттєву природу клубу. Адже однією з основних проблем сучасності – це проблема формування особистості. Так, свого часу Ф. Шеллінг зазначив, що в традиційному суспільстві людина формує свою особистість в результаті ритуальної практики [5, с. 181]. Сьогодні, як зазначає Ж.-Ф. Ліотар одним із теоретиків постмодернізму, робить самоідентифікацію дорадчою, тобто відпадає потреба у формуванні незмінності, цілісності людської особистості [4, с. 34]. Особливо яскраво ці процеси самоідентифікації простежуються через призму молодого покоління, яке на відміну від своїх попередників формується під впливом запитань, що виникають в суспільстві. Одна з основних ідей, що панує в молодіжному середовищі, – це ідея не бути схожим на інших, бути індивідуальністю, але разом з тим залишатись самим собою.

Тоді виникає запитання, де людина (я) може бути сама собою, адже людина складається із багатьох «я», які поєднуються в її тілі та які шукають альтернативи свого «виходу».

І однією з таких альтернатив стає клуб, і не лише як певна територіальна площина, але як культурне середовище, як один із проявів мультикультурності сучасного суспільства.

Клубна культура (клуббінг) – теоретично мало досліджений об'єкт культури, чим і зумовлюється актуальність цього дослідження.

Клуббінг – це феномен, відпочинок, що дозволяє забути про щоденні турботи і створити нове відчуття світу. Спроби його осмислити робила низка науковців, які розглядали теоретичні та практичні аспекти її функціонування. Серед них варто відмітити Алверз А. Редхера, який розглядав клубну культуру як своєрідну форму протесту, і ця думка є правомірною, адже на своїх початках клуби створювались саме представниками різних субкультур, основним гаслом яких був і є протест [1, с. 134].

Іншу думку запропонував С. Торнтон, який вбачав у клубній культурі насамперед споживацьке середовище. Автор зазначав, що клуббінг існує в середині системи символічного капіталізму, в рамках якого існує прагнення створити свій «субкультурний капітал. Клуб – це звісно споживання, але не лише фізіологічне (алкоголь), адже взамін потраченим грошам, клуббер отримує досвід, формується особлива внутрішня атмосфера.

Варто відзначити думку Ж. Бодрієра, який стверджує, що сучасний капіталізм – це семіотика, яка породжує знаки, що повідомляють нас про соціальні та групові відмінності [3, с. 45]. Це означає, що факт дорогої вартості квитка до клубу є доказом того, що ви добре проведете час, але це назавжди так, адже багато чого залежить від самого клуббера, від його клубберського досвіду, комунікативності та інших чинників.

Спілкування в умовах клубу, в яких би формах воно не розглядалось, завжди є різновид культурного спілкування. Воно має чітко виражену суспільно корисну спрямованість: люди прагнуть до розширення своїх взаємозв'язків і до свідомого використання спільної культурної діяльності.

Клубне спілкування є формою неофіційної взаємодій. У клубі людина зустрічається з іншою людиною не як з членом тієї або іншої організації, а як з особою. А звідси ще одна особливість клубного спілкування – високий рівень емоційності. В будь-якому разі, емоційна насиченість тут значно більша, ніж у сфері ділового спілкування.

Клубне спілкування обумовлене не зовнішньою необхідністю, а внутрішніми особовими імпульсами.

Важлива якість клубного спілкування – його добровільний характер. Людина включається в контакти за власним бажанням і сама, добровільно зобов'язується підкорятися встановленим правилам (дрескод, плата за вхід). Порівнюючи клубне спілкування з іншими типами

комунікацій, слід зазначити, що в клубі виникають справді ідеальні умови щодо свободи вибору партнерів, вигляду і форми колективних занять.

Клубне спілкування доставляє людям глибоке задоволення тому, що при цьому знімається так звана «особиста напруга». Усувається і невизначеність, що часто виникає у сфері індивідуального існування: людина отримує відповіді на питання, що цікавлять його (інформаційно-пізнавальний аспект); затверджується або переконується в істинності якоїсь думки, оцінки, думки (ціннісний аспект); задовольняє свої емоційні потреби, і, перш за все, потреба в емоційному співпереживанні (емоційний аспект); дістає можливість уникнути комунікативною дискомфорту, замкнутості в своєму звичайному колі (комунікативний аспект); задовольняє потребу в спілкуванні з людьми, яких він сам вибрав і від спілкування з якими отримує насолоду (аспект гедоністичний); включається у сферу колективного відпочинку і розваг (рекреаційний аспект).

Основним і невід'ємним елементом сучасної молодіжної клубної культури є танець. Клубний танець – це свого роду діонісійська практика, в тому значенні, що вона виводить людину за межі щоденних, соціальних, емоційних та чуттєвих рамок. Ф. Ніцше свого часу запропонував вважати основою опозиції між людською природою та людським відношенням в суспільстві поняття про Діоніса та Аполлона [5, с. 223].

Танець – гарний приклад того, як клубна культура «ввела» діонісійське тіло в контекст християнсько-протестантської культури, де поняття «тілесної дисципліни» було та є домінуючим. Він є способом пізнання: світу, себе та навколишніх, але цей процес відбувається поступово. Спочатку відбувається обживання кляббером території, а саме: оглядаються інші кляббери, розпивається алкоголь, «живі» розмови. Так поступово заповнюється танцювальний майданчик. Часто він наповнюється настільки великою кількістю людей, що тілесно можна відчувати зростання кінетичної енергії.

Танець відродився як масова форма соціального досвіду, особливо це стосується чоловіків, більшість з яких раніше просто стояла в барах з кухлем пива, спостерігаючи за тим, як жінки танцюють навколо своїх сумочок, побоюючись, що танець позбавить їх ореолу мужності і зробить об'єктами насмішок.

Звичайно, деякі чоловіки танцювали завжди, проте із зникненням моди на парні танці, чоловіки втратили важливу роль на танцполі. Протягом довгого часу, до вторгнення рейву, чоловічі танцювальні

стилі тяжіли до підкресленої агресії (наприклад, слем-данс панків) або конкуренції (диско і брейк). У них акцент робився на мужності танцю [2, с. 47]. Для цього або підкреслювалася п'яна, жорстока тілесність танцю, або створювалися такі стилі, якими було не просто оволодіти. В результаті чоловіка поділили на тих, що танцюють, і тих, що не танцюють, а відвертість танцмайданчика примушувала тиснутись по периметру, соромлячись вийти вперед з ризиком стати сміховиськом.

Вихід чоловіків на танцплощадку сприятливо позначився також і на жінках. Тепер вони вже не танцювали під пильним поглядом сексуально збуджених чоловіків, що приходили в клуб лише для того, щоб відпочити.

Важливу роль у цьому процесі належить музиці. Музика – це людська універсалія, а сила, з якою вона може впливати на людину, визнавалася багатьма авторами. Так, А. Шопенгауер та Ф. Ніцше на різних етапах становлення своєї філософської думки зазначали, що музика може дати людині глибокий досвід та відчуття сенсу життя [5, с. 301].

Адже клубне середовище та досягнення наукового прогресу загострюють її сприйняття і відбувається її переживання. Колективне сприйняття підсилює її сприйняття на клаббера. Крім того, наявність музики сприяють процесу спілкування людей у натовпі. Проте важливим чинником саме клубної музики є рівень її звучання. Як правило, кількість децибел у клубі зашкалює, адже увійшовши до клубу, клаббер на фізичному рівні повинен відчутти, що він знаходиться в іншому культурному середовищі.

У сучасних клубах можна спостерігати тенденцію до прискорення ритмів. Це дає можливість констатувати той факт, що ритм проникає не тільки в тіло клаббера, але і в його розум. Ритм у музиці існує як переплітання схем та тілесних практик, які в поєднанні породжують такий важливий для клаббера досвід танцю.

Так, саме всім знайомі мелодії в клубній інтерпретації діджея, змушують клаббера вийти на танцювальний майданчик. Клубний досвід та музика закладаються в пам'яті клаббера. Популярні мелодії викликають рефлекторні почуття. І навіть якщо ця музика лунає з плеєра в метро, вона дозволяє відтворити в собі децицію клубних відчуттів. Це важливо, оскільки відчуття запам'ятовуються не так, як ідеї. Пам'ять про емоційний зміст клаббінга з часом може стертися з тіла, а музика здатна повернути назад цей перебіг відчуттів, і вони повернуться, нехай і в дещо зміненому варіанті.

Література:

1. Alvarez, A. Exploration of Night Life, Night Language, Sleep, and Dreams / A. Alvarez. – London: Vintage, 1996. – 213 p.
2. Берн Е. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры / Е. Берн. – М.: «Прогресс», 2000. – 400 с.
3. Бодрийар Ж. «В тени молчаливого большинства, или конец социального» / Ж. Бодрийар. – Екатеринбург: Издательство Уральского университета, 2000. – 245 с.
4. Воробьев В.В. Особенности самоидентификации в молодежной среде / В. В. Воробьев. – М., 2004. – 93 с.
5. Философия XIX века. Персоналии: Учебное пособие / Под ред. Солова Б. Г. – Часть I. – СПб.: Издательство ФО, 2007. – 113 с.